

Nu putem ști cantitățile de mărfuri « turcești » aduse în Țara Românească, deoarece registrele de vamă nu s-au mai păstrat; socotim că ele au fost în creștere, mai ales în secolul al XVI-lea, o dată cu accentuarea stăpînirii Înaltei Porți. Un indice al intensificării acestor legături îl constituie apariția, în număr tot mai mare, a monedelor turcești la nord de Dunăre, servind schimburilor curente. 20 de aspri, datați între 1481 și 1520, s-au găsit la București, în cartierul Militari: ei provin numai din monetările Peninsulei Balcanice (Constantinopol, Adrianopol, Serres, Skopje, Kratovo și Novo Brdo). Piese izolate au apărut la București — la mănăstirea Radu vodă și Sfîntul Gheorghe Vechi — și la Turnu-Severin. Este sigur că numărul descoperirilor va spori. Pentru continuitatea și complexitatea schimburilor economice cu Peninsula Balcanică și Imperiul otoman este caracteristică și fixarea asprului ca monedă obișnuită, curentă, în tranzacții și evaluări de bunuri. Cu mențiuni mai rare încă din prima jumătate a secolului al XV-lea, asprul apare în documente, cu regularitate, mai ales după 1450, și se va menține, timp de aproape 200 de ani, pe primul loc, ajungînd a desemna și moneda în genere¹. Descoperiri similare s-au făcut și în Moldova², și în Transilvania, unde asprii ajung a concura în primii ani ai secolului al XVI-lea emisiunile ungare. Această intensificare a circulației monedelor turcești în Țările Române în ultimele decenii ale veacului al XV-lea și la începutul celui următor, arată și orientarea mai accentuată a legăturilor cu teritoriile aflate sub stăpînirea turcească³.

Cine a efectuat schimburile cu Peninsula Balcanică? În epoca precedentă, a feudalismului timpuriu, mijlocitorii circulației mărfurilor au fost mai ales bizantinii, genevezii sau neguțătorii din țările limitrofe teritoriilor nord-dunărene. În secolul al XIV-lea și îndeosebi în cel următor, situația se schimbă treptat și forțele locale din Țara Românească, ca și din Moldova, de altfel, trec pe primul plan în negoțul extern. Beneficiarii au fost feudații — domnul, marii boieri și dregătorii și tîrgoveții fruntași, — iar documentele timpului reflectă această realitate.

Dărîind Coziei, la 28 martie 1415, venitul vămii de la Genune, Mircea cel Bătrîn preciza că nimeni dintre boierii sau dregătorii (« slugile ») domnești « mari sau mici » nu aveau voie a lua din venitul vămii respective, în dauna mănăstirii⁴. Arendașii sau administratorii vămilor se recrutau, așadar, din boierime și dintre slujitorii domniei. La fel găsim și în numeroase confirmări ulterioare⁵. De aceea, în delimitarea locurilor unde se făcea controlul și taxarea se folosea și numele cutărui dregător care arendase punctul respectiv: întărînd mănăstirii Bistrița, la 12 mai 1529, o parte din venitul schelei de la Calafat, voievodul Moise Movilă preciza că este vorba de « toată partea pe care a ținut-o jupan Pirvul ban »⁶. De altfel, conflictele izbucnite periodic pentru încasarea

¹ Octavian Iliescu, *Un tezaur de aspri turcești de la începutul secolului al XVI-lea găsit în București*, în SCN, vol. III, 1960, p. 287—309.

² Eugenia Neamțu, *Obiecte de podoabă din tezaurul medieval de la Cotu Morii, în « Arheologia Moldovei », I, p. 290; Cf. B. T. Cîmpina, Despre rolul genevezilor la gurile Dunării în secolele XIII—XV, în « Studii », an. VI, 1953, nr. 1, p. 228.*

³ Emil Condurachi, *Începuturile penetrației economice otomane*, în « Buletinul societății numismatice române », XXXVII, 1943, nr. 91, p. 63—70.

⁴ DIR, XIII—XIV—XV, B, p. 68 (nr. 53).

⁵ *Ibidem*, B, p. 81, 123, 139, 155, 163, 192 (nr. 67, 113, 131, 152, 162, 198) și XVI, B, I, p. 26—27 (nr. 20) și p. 180—181 (nr. 184).

⁶ *Ibidem*, XVI, B, 2, p. 61 (nr. 59).